

1.

Astuimme sisään yksi kerrallaan. Tuntikausien odottelun jälkeen meillä oli tarve päästä istumaan. Huone oli suuri, seinät valkoiset. Keskellä oli pitkä puupöytä, joka oli jo ka-
tettu meille. Saimme merkin mennä sen ääreen.

Istuuduin ja jäin odottamaan kädet ristissä vatsan pääl-
lä. Edessäni oli valkoinen keramiikkalautanen. Minulla oli
nälkä.

Muutkin olivat asettuneet äänettömästi pöytään. Meitä
oli kymmenen naista. Jotkut istuivat hillitysti selkä suorana,
hiukset pienellä nutturalla. Toiset vilkuilivat ympärilleen.
Minua vastapäätä oleva tyttö järsi kynsinauhojaan, jauhoi
niitä etuhampaissaan. Hänen pehmeissä poskissaan oli pu-
noittavia läikkiä. Hänellä oli nälkä.

Kello oli yksitoista aamupäivällä, ja meillä kaikilla oli jo
kova nälkä. Se ei johtunut linja-automat-kasta, ei raikkaasta
maalaisilmasta. Tyhjä tunne vatsassa oli pelkoa. Olimme
vuosikaudet eläneet nälässä ja pelossa. Kun annosten tuoksu
tulvahti nenäämme, sydän hakkasi ohimoissa ja vesi nousi
kielelle. Katsoin läikkäposkista tyttöä. Hänellä oli samanlai-
nen olo kuin minulla.

Vihreiden papujen päällä oli voisulaa. En ollut saanut voita
sitten häöpäiväni. Paahdettujen paprikoiden tuoksu kutitti

nenää, lautaseni oli täpötäynnä, en voinut kuin tuijottaa sitä. Vastapäisen tytön lautasella oli riisiä ja herneitä.

”Syökää”, salin nurkasta kuului: se oli hiukan enemmän kuin kutsu, hiukan vähemmän kuin käsky. Kärsimätön odotus näkyi silmistämme. Raotetuista huulista, kiihtyneestä hengityksestä. Epäröimme. Kukaan ei ollut toivottanut meille hyvää ruokahalua, joten ajattelin että ehkä voisin vielä nousta ja sanoa kiitos, mutta kanat munivat aamulla hyvin, taidan pärjätä tämän päivän pelkällä kananmunalla.

Laskin pöytätoverieni luvun uudestaan. Meitä oli kymmenen, se ei siis ollut viimeinen ehtoollinen.

”Syökää!” nurkasta toistettiin, mutta minä olin jo imaisut yhtä papua ja tuntenut veren virtaavan hiusjuuriin, varpasiin saakka, tuntenut sydämenlyöntieni tasaantuvan. Sinä valmistat minulle pöydän – ovatpa nämä paprikat makeita – valmistat sen minulle, tälle puupöydälle jossa ei ole edes liinaa, vain Aachen-keramiikkalautaset ja kymmenen naista; jos meillä olisi viitat, olisimme kuin nunnia luostarin ruokasalissa, hiljaisuuslupauksen tehneitä nunnia.

Aluksi otamme pieniä palasia, aivan kuin meidän ei olisi-kaan pakko syödä kaikkea, aivan kuin voisimme myös kieltäytyä tästä ruoasta, joka ei ole tarkoitettu meille, joka on tullut osaksemme sattumalta; olemme sattumalta sen arvoisia, että meidät on kutsuttu tälle aterialle. Mutta sitten ruoka laskeutuu vatsan tyhjään aukkoon, ja mitä enemmän tuo aukko täyttyy, sitä enemmän se laajenee ja sitä tiukemmin puristamme haarukoitamme. Omenastruudeli on niin hyvää että silmiini tulvahtaa kyyneleitä, niin hyvää että haarukoin sitä suuhuni yhä innokkaammin, hotkin suupalan toisensa jälkeen, kunnes taivutan pääni taakse ja vedän henkeä, viholisteni silmien edessä.

Äitini tapasi sanoa, että syödessään ihminen taistelee kuolemaa vastaan. Hän sanoi niin jo ennen Hitleriä, kun kävin kansakoulua Braunsteingasse 10:ssä Berliinissä, eikä Hitleriä vielä ollut. Hän satoi esiliinani rusetin, ojensi minulle koulu-laukkuni ja kehotti minua varomaan, etten tukehtuisi ruokautunnilla. Kotona minulla oli paha tapa puhua taukoamatta, silloinkin kun suuni oli täynnä ruokaa. Höpötät aivan liikaa, äiti sanoi, ja silloin minulla oikeasti meni ruoka väärään kurkuun, koska hänen vakava äänensä nauratti minua, hänen kasvatusmenetelmänsä, joka perustui kuolemalla pelotteluun. Ikään kuin kaikki, mikä liittyi hengissä pysyttelemiseen, voisi altistaa elämän päättymiselle: eläminen oli hengenvaarallista, koko maailma oli ansa.

Kun ateria oli syöty, kaksi SS-vartijaa lähti meitä kohti, ja samassa vasemmalla puolellani istuva nainen nousi seisomaan.

”Istu alas! Takaisin paikallesi!”

Nainen vajosi tuolille kuin alas painettuna. Toinen hänen korvallisilleen kierretyistä palmikoista irtosi hiusneulasta ja jäi vähän vinoon repsottamaan.

”Teillä ei ole lupa nousta pöydästä. Jätte paikoillenne, kunnes toisin määrätään. Mitään puhumatta. Jos ruoassa oli myrkyä, se imeytyy verenkiertoon nopeasti.” SS-vartija tarkasteli meitä yksitellen nähdäkseen reaktiomme. Kukaan ei päästänyt äännähdystäkään. Sitten hän kääntyi seisomaan nousseen naisen puoleen, jolla oli yllään *Dirndl* – ehkä hän oli hypännyt pystyyn kunnioituksesta. ”Yksi tunti, ja se on siinä”, vartija sanoi. ”Tunnin kuluttua te olette kaikki vapaita.”

”Tai kuolleita”, joku kohtalotovereistani letkautti.

Rintakehäni puristi. Läikkäposkinen tyttö nosti kädet kasvoilleen ja tukahdutti nyyhkytyksensä. ”Lopeta”, sihah-ti ruskeatukkainen nainen hänen vieressään, mutta siinä

vaiheessa muutkin jo itkivät, kyynelehtivät kuin hyvin syöneet krokotiilit, liekö ollut ruoansulatuksen vaikutusta.

Kysyin hiljaisella äänellä: ”Saanko kysyä teidän nimeänne?” Lääkkäposkinen tyttö ei tajunnut minun puhuvan hänelle. Kurkotin hipaisemaan hänen rannettaan, hän säpsähti ja katsoi minuun typeryneenä. Hänen poskensa olivat täynnä rikkoutuneita pintaverisuonia. ”Mikä sinun nimesi on?” kysyin uudestaan, sinutellen. Tyttö vilkaisi salin nurkkaan miettien, oliko hänellä lupa puhua, mutta vartijat näyttivät hajamielisiltä; oli melkein keskipäivä, ehkä heitäkin jo hiukaisi. He eivät näyttäneet huomaavan mitään, joten tyttö kuiskasi: ”Leni, Leni Winter”, aivan kuin olisi esittänyt kysymyksen, mutta se oli hänen nimensä. ”Leni, minä olen Rosa”, sanoin. ”Me pääsemme pian kotiin, usko pois.”

Leni oli vielä melkein lapsi, hänellä oli pulleat rystyset ja hänen kasvoistaan näki, ettei häneen ollut vielä ikinä koskettu, ei edes ladossa heinäkorjuun jälkeisinä joutohetkinä.

Vuonna 1938, sen jälkeen kun Franz-veljeni oli muuttanut pois, Gregor oli tuonut minut tänne Gross-Partsiin tutustumaan vanhempiinsa. He takuulla rakastuvat sinuun, hän sanoi ylpeänä valloittamastaan berliiniläisestä sihteeristä, joka oli alkanut seurustella pomonsa kanssa niin kuin elokuvissa.

Matka itään sivuvaunussa oli hieno. *Itää kohden ratsastamme*, laulussa laulettiin. Se kuului kovaäänisistä, eikä ainoastaan 20. huhtikuuta. Joka päivä oli Hitlerin syntymäpäivä.

Astuin ensimmäistä kertaa laivaan ja matkustin miehen kanssa. Herta antoi minulle poikansa huoneen ja lähetti hänet ullakolle nukkumaan. Kun vanhemmat olivat menneet vuoteeseen, Gregor avasi oven ja pujahti peittojeni alle.

”Ei”, kuiskasin, ”ei täällä.” ”No, mennään latoon.” Silmäni sumentuivat. ”En voi, entä jos äitisi huomaa?”

Emme olleet vielä koskaan rakastelleet. En ollut vielä koskaan rakastellut kenenkään kanssa.

Gregor hyväili huuliani hitaasti, seuraili niiden ääriviivoja, sitten hän painoi niitä sormenpäällään yhä kovempaa, paljasti hampaani, avasi suuni ja sujautti sinne kaksi sormeaan. Ne tuntuivat kuivilta kielelläni. Olisin voinut napsauttaa leukani yhteen, puraista häntä. Gregor ei tullut edes ajatelleeksi sellaista. Hän on aina luottanut minuun.

Myöhemmin yöllä en voinut vastustaa kiusausta vaan kiipesin ullakolle ja avasin oven Gregorin luo. Hän nukkui. Painoin raotettuja huuliani hänen suutaan vasten sekoittaakseni hengityksemme, kunnes hän heräsi. ”Halusitko tietää, miltä minä tuoksun nukkuessani?” hän kysyi hymyillen. Työnsin ensin yhden, sitten kaksi, kolme sormeani hänen suuhunsa ja tunsin, kuinka se avautui ja sormeni kastuivat syljestä. Tätä rakkaus on: hampaat jotka eivät pure. Tai mahdollisuus iskeä odottamatta kiinni niin kuin koira, joka kääntyy isäntäänsä vastaan.

Minulla oli kaulassani punaiset helmet, kun Gregor paluumatkalla painoi kätensä niskaani. Lopulta se ei tapahtunutkaan hänen vanhempiansa ladossa vaan laivan ikkunatommassa hytissä.

”Minun on pakko päästä ulos”, Leni sanoi hiljaa. Vain minä kuulin sen.

Hänen vieressään olevalla ruskeatukkaisella naisella oli lusevat poskipäät, kiiltävät hiukset ja kova katse.

”Shhh”, sanoin silittäen Lenin rannetta, ja tällä kertaa hän ei säpsähtänyt. ”Enää kaksikymmentä minuuttia, sitten tämä on ohi.”

”Minun on pakko päästä ulos”, hän toisteli.

Ruskeaverikkö mulkaisi häneen: ”Etkö sinä osaa olla hetkeäkään hiljaa?” Hän riuhtaisi tyttöä käsivarresta.

”Mitä sinä teet?” minä melkein huusin.

SS-vartijat kääntyivät katsomaan. ”Mitä siellä on meillä?”

Myös kaikki naiset kääntyivät minuun päin.

”Minä pyydän”, Leni sanoi.

Äkkiä yksi vartijoista oli edessäni. Hän puristi Leniä käsivarresta ja sanoi painokkaasti tämän korvaan jotakin, mitä minä en kuullut mutta mikä sai tytön kasvot vääristymään.

”Voiko hän huonosti?” toinen vartija kysyi.

Dirndl-pukuinen hyppäsi uudestaan pystyyn: ”Myrkkyä!”

Kaikki muutkin nousivat, kun Lenin suusta kuului yökäys ja vartijan onnistui juuri ja juuri väistää, kun hän oksensi lattialle.

Vartijat poistuivat salista juoksujalkaa, kutsuivat kokin ja kuulustelivat häntä – Führer oli oikeassa, englantilaiset yrittivät myrkyttää hänet. Naiset halasivat toisiaan, jotkut itkivät seinänvierustalla, ruskeaverikkö asteli edestakaisin kädet lanteilla päästään nenästään outoa ääntä. Minä menin Lenin luo ja tuin häntä otsasta.

Muut naiset pitelivät vatsaansa, mutta eivät siksi, että sitä olisi kouristellut. He olivat tyydyttäneet nälkensä, ja se oli heille aivan uusi kokemus.

Emme saaneet poistua ruokasalista yli tuntiin. Lattia pyyhittiin sanomalehdellä ja kostealla rätillä, ilmaan jäi hapan lemu. Leni ei kuollut, hän vain lakkasi vapisemasta. Sitten hän nukahti pöytään käsi minun kädessäni ja poski olkapäättäni vasten kuin pikkutyttö. Vatsassani kiersi, mutta olin liian väsynyt huolestuakseni siitä.

Gregor oli värvätynyt. Hän ei ollut natsi, me emme olleet koskaan olleet natsseja. Pikkutyttönä en halunnut liittyä *Bund Deutscher Mädel* -järjestöön, en pitänyt mustasta hivistä valkoisen paidan kauluksen alla. En ole koskaan ollut hyvä saksalainen.

Kun ruoansulatukseemme varattu pitkältä ja sumuiselta tuntunut aika oli kulunut ja vaara ohi, vartijat herättivät Lenin ja ohjasivat meidät jonossa linja-autoon, jonka oli määrä kuljettaa meidät kotiin. Vatsassani ei enää kiertänyt, se oli alistunut osaansa. Elimistöni oli sulattanut Führerin ruoan, Führerin ruoka kiersi veressäni. Hitler oli turvassa. Minulla oli jälleen nälkä.